

Etninės kultūros plėtra Pasvalio rajono ugdymo įstaigose

Vida Stokienė

Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyriaus vyriausioji specialistė

Spartus gyvenimo tempas, atsivėrusios valstybių sienos, informacijos gausa kelia grėsmę etninei kultūrai – niveliuojasi ir nyksta tradicijos ir papročiai. Tačiau etninės kultūros paveldas, gyvoji tradicija dar gyvi mūsų rajono ugdymo įstaigose. Apsidairykime aplinkui – mes esame Pasvalio krašto muziejuje, kuriame sukaupta per 25000 eksponatų, atspindinčių mūsų krašto tradicinę kultūrą. Rajono mokyklose veikia 7 muziejai, 4 etninės kultūros kambariai. Daugelyje mokyklų etninė kultūra integruojama į lietuvių kalbos, istorijos, pasaulio pažinimo, choreografijos pamokas. Dažnai pamokose naudojama smulkioji tautosaka, aptariamoms šeimoms tradicijos. Pasvalio Svalios progimnazijoje nuo 2017 m. rugsėjo 1 d. 4 klasėse dėstoma Etninė kultūra.

Vedamos edukacinės pamokos Pasvalio krašto muziejuje, jos pagyvina etninės kultūros sklaidą. Visose ugdymo įstaigose švenčiamos kalendorinės šventės, organizuojamos liaudies vakaronės, rajono mokyklose veikia 6 folkloro kolektyvai.

Pasvalio muzikos mokykla į savo programas įtraukia ir populiarina liaudies dainas, instrumentinę muziką. Kaimo bendruomenėse vis daugiau atsiranda etninės kultūros ir švenčių tradicijų.

Jaunųjų ūkininkų ratelių sąjunga kasmet organizuoja šventes „Senujų kaimo amatų pažinimas“.

Jau tradicija tapo Pasvalio Petro Vileišio gimnazijoje vykdyti kūrybinius projektus. Projektų „Mažuos miestelius išmintis gili“, „Senosios Pasvalio krašto sodybos“ pristatymai vyko tuose kaimuose iš kur mokiniai kilę. Kartu su tų kaimų žmonėmis kalbama apie etnografiją, kaimo tradicijas, išlikusius papročius. Didelio dėmesio susilaukė gimnazistų renginiai Girsūdu, Vaškų, Šunkiškių, Žilpamūšio, Ustukių kaimuose.

2016 metais paskelbtoje Nacionalinėje jaunųjų kraštotyrininkų ekspedicijoje dalyvavo ir rajono moksleiviai. Tačiau darbų mažėja, jeigu palyginsime 2004-ųjų metų ekspediciją, tada buvo pateikti 25 kraštotyros darbai, o 2017-aisiais -3 kraštotyros darbai.

Kas antri metai rengiamas Vaikų ir mokinių lietuvių liaudies kūrybos atlikėjų konkursas „Tramtatulis“, kasmet Folkloro šventė „Pavasarielis linksmas atėjo...“, dainų šventėje dalyvavo net 7 moksleivių folkloro kolektyvai. Visa veikla, etninės kultūros integracija į ugdymo procesą leidžia jauniems žmonėms pasisemti iš liaudies kūrybos aruodų išminties, tradicijų,

papročių. Tačiau labiausiai norėtume, kad tos tradicijos ir papročiai būtų gyvi šeimose, kaimo bendruomenėse. Tik visi susitelkę galime puoselėti būsimą vaikų ir mokinių patirtį, kuri vėliau jų visų gyvenime turės išliekamąją vertę.

Televizija ir radijas - nepaprastai svarbios bendravimo priemonės, kurios daro vis didesnę įtaką visuomenės pasaulėžiūrai, kultūros lygiui ir netgi socialiniam sluoksniavimuisi. Visas pasaulis tampa televizijos ir radijo rinka. Į tai turėtų būti atkreipti ir mūsų žvilgsniai. Lietuvoje populiarios dainos, pasakos, papročiai, kalendorinės šventės greitai nyksta, ateityje šių vertybių bus neįmanoma atkurti. Tuo susirūpinti jau šiandien turi ne tik mokykla, kultūros centrai, bibliotekos ar muziejai, o ir visa visuomenė. Šeimose nyksta tradicijos, dorinės vertybės, nes per ilgą sovietinės ideologijos laikmetį prarastos bendražmogiškos vertybės, daugėja pilietinio pasyvumo.

Vien mokykla, nors ir integruodama į ugdomuosius dalykus etninę kultūrą, nepajėgi tai padaryti – nepakankama ir mokytojų kompetencija šioje srityje, nėra mokymo ir metodinių priemonių, neskatinama jų leidyba. Tad šiandien noriu atkreipti jūsų dėmesį į etninio paveldo saugojimą, puoselėjimą ir tęstinumą.

Sėkmingo ir sutelkto darbo visiems. O dabar norime trumpai prisistatyti kaip etninė kultūra integruojama Pasvalio rajone.

l/d. „Eglutė“ mažieji dainorėliai. Kotryna Gasiliūnaitė, Greta Židonytė, Arjenas Gertas. Muzikos pedagogė Nijolė Gintautienė.

ir Pasvalio Svalios progimnazijos folkloro ansamblio „Saulutė“ (vadovė Daiva Adamkavičienė) žaidimai, dainos...